

RUSKON KUNNAN

ARVIOINTIKERTOMUS

VUODELTA 2023



Tarkastuslautakunta

Sisällys

1 LAUTAKUNNAN TOIMINTA	3
1.1 TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET	3
1.2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO	3
1.3 TOIMINTAMUODOT JA ARVIOINTIPROSESSI	4
1.4 ARVIO TILINPÄÄTÖSKIRJAN LAADUSTA, LUOTETTAVUUDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA	5
2 RUSKON TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	6
2.1 TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	6
2.2 TALouden MITTARIT	7
2.3 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA MUUT HAVAINNOT TOIMIALOITTAIN	8
2.3.1 KUNNANHALLITUS	8
2.3.2 OPETUS- JA VARHAISKASVATUS	10
2.3.3 TEKNINEN LAUTAKUNTA	17
2.3.4 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA, PAINOPISTEALUE	20
3 TYTÄRYHTIÖT	22
4 TILINTARKASTUKSEN HAVAINNOT	23

1 LAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 TEHTÄVÄT JA TOIMIVALTUUDET

Tarkastuslautakunnan keskeisenä lakisääteisenä tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla (Kuntal 121 §).

Valtuusto asettaa toiminnan ja talouden tavoitteet hyväksyessään kuntalain 110.2 §:n mukaisesti talousarvion ja suunnitelman. Hallituksen on toimintakertomuksessa esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisesta (Kuntal 115 §).

Ruskon kunnan tarkastuslautakunta on suorittanut sille lain ja valtuuston hyväksymän hallintosäännön mukaan kuuluvat tehtävät ja esittää valtuustolle kuntalain 121 §:n tarkoittaman arviointikertomuksen toimintavuodelta 2023.

1.2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN KOKOONPANO

Kuntalain mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava myös kunnanvaltuuston jäseniä. Ruskon tarkastuslautakuntaan ovat toimintavuonna 2023 kuuluneet seuraavat henkilöt:

	Jäsen	Varajäsen	Puolue
Puheenjohtaja	Antti Lähteenmäki	Mauri Laine	KESK
Varapuheenjohtaja	Jorma Rand	Leena Purmonen-Merivirta	VAS
	Arto Takala	Erik Brysch	KOK
	Katri Marku-Virtanen	Maaret Mast	SDP
	Erja Laine	Pauli Korgan	PS

Crista Uschanoville myönnettiin ero kunnanvaltuutetun tehtävästä ja muista kunnan luottamustoimista 27.2.2023 ja samassa yhteydessä hänen tilalleen tarkastuslautakunnan jäseneksi valittiin Erja Laine ja Erja Laineen varajäseneksi Pauli Korgan. Jari Nurmiselle myönnettiin ero lautakunnan jäsenyydestä 29.5.2023 ja hänen tilalleen valittiin Arto Takala.

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on pääsääntöisesti toiminut Riitta Vihersalo-Mäkinen.

Kokouksessa 12.9.2023 sihteerinä on toiminut Anu Vanttinen.

1.3 TOIMINTAMUODOT JA ARVIOINTIPROSESSI

Tarkastuslautakunta arvioi talousarviotavoitteiden toteutumista, strategian toteutumista, toiminnan tuloksellisuutta, toimintakertomusta ja talouden tasapainotusta. Arviointi on "arvottamista, jossa toimintaa arvioidaan tietoon ja faktoihin perustuen suhteessa valittuihin kriteereihin".

Tarkastuslautakunta on noudattanut toiminnassaan vuosille 2021–2024 hyväksymäänsä tarkastussuunnitelmaa. Kertomusvuonna 2023 lautakunta on pitänyt 11 kokousta. Pääsääntöisesti lautakunnan ensimmäisen vuosipuoliskon kokoukset keskittyvät edellisen vuoden toiminnan arviointiin. Tarkastustoimen työohjelman painopistealueina kertomusvuoden 2023 aikana ovat rakennus- ja ympäristölautakunta sekä kunnan tytäryhtiöt.

Arvioinnissaan tarkastuslautakunta on keskittynyt valtuuston vuodelle 2023 hyväksymässä talousarviossa asettamien tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Vuodelle 2023 asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi on perustunut pääasiassa kunnanhallituksen laatimaan toimintakertomukseen sekä lautakunnan omiin havaintoihin toimielinten pöytäkirjojen perusteella.

Pöytäkirjojen seuraamisesta kevään 2023 henkilövaihdosten jälkeen on sovittu seuraavasti:

Kunnanhallitus	Antti Lähteenmäki
Tekninen lautakunta	Jorma Rand
Rakennus- ja ympäristölautakunta	Erja Laine
Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta	Katri Marku-Virtanen
Hyvinvointilautakunta	Arto Takala

Tämän sovitun työnjaon mukaan lautakunnan jäsenet ovat seuranneet toimielinten toimintaa siinä määrin kuin se pöytäkirjojen mukaan on ollut mahdollista.

Kunnan henkilöstöstä lautakunnan kuultavina ovat olleet syksystä 2023 alkaen rakennustarkastaja Niko Paloposki, pääkirjanpitäjä Nina Mäkinen, ympäristösihteeri Marika Karulinna, tekninen johtaja Mika Heinonen sekä talous- ja hallintojohtaja Sari Laine.

Uusi TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy:n päävastuullinen tilintarkastaja JHT, HT Jukka Vuorio on ollut kuultavana lautakunnan kokouksessa 2 kertaa.

1.4 ARVIO TILINPÄÄTÖSKIRJAN LAADUSTA, LUOTETTAVUUDESTA JA KEHITTÄMISTARPEISTA

Kokonaisuutena vuoden 2023 tilinpäätös on hyvin laadittu ja selkeälukuinen. Siitä selviävät mm. suunnitelman mukaiset poistot ja kunnan omistusosuudet. Henkilöstöraportti on laaja ja sisältää monia esim. työhyvinvoinnin arvioinnissa olennaisia mittareita. Taloudellinen raportointi on erittäin laajaa, ja seikkaperäistä, ja positiivisena lisänä monet tunnusluvut on nyt selitetty tilinpäätöksen yhteydessä.

On hyvä, että talousarviossa hyväksytyt mittarit ja tavoitteet käydään läpi hallintokunnissa talousarvion hyväksymisen jälkeen. Tuloksellinen toiminta edellyttää toimintatapaa, jossa organisaation toiminnolle ja palveluprosesseille asetetut toiminnan ja talouden tavoitteet toteuttavat Ruskon kuntastrategiassa asetettuja tavoitteita.

Kehitettävää

JHS 199 -suositukseen mukaan valtuuston tulisi asettaa ensisijaisesti vaikuttavuustavoitteita eli tavoitteen tulisi kuvata kunnan aikaansaannoskykyä ja positiivista vaikutusta kuntalaisten hyvinvointiin sekä kunnan elinvoimaisuuteen. Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen tavoitteiden ja mittareiden huolelliseen miettimiseen, jotta kuntalaisten ja palvelujen käyttäjien tarpeita tuotettaisiin

- vaikuttavasti
- laadukkaasti
- taloudellisesti
- siten, että toiminta on kestävää pitkällä aikajänteellä.

Tilinpäätöksen tunnusluvuissa sijoitusvarallisuus näyttäytyy kassan osana, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

Sote-uudistuksen myötä kaikkien kuntien tehtäväkenttä on kaventunut ja esim. erikoissairaanhoidon kaltainen, varsin voimakasta vuositason vaihtelua tuonut menoerä, ei enää kuulu kuntien talouteen. Tätä taustaa vasten tunnuslukujen vertailu muihin saman kokoluokan kuntiin olisi suotavaa ja aiempaakin hyödyllisempää erityisesti opetus- ja varhaiskasvatussektorin osalta.

2 RUSKON TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

2.1 TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Muutos vuosien 2022–23 välillä on kuntataloudessa historiallisen suuri, kun SOTE poistui kunnan vastuulla. Ruskon tapauksessa kunnan tulot ja menot käytännössä puolittuivat aiempaan verrattuna.

Tilikauden 2023 tulos on 12 359 euroa ylijäämäinen. Muutettuun talousarvioon nähden tulos on 457 687 euroa ja alkuperäiseen talousarvioon nähden 945 098 euroa alhaisempi.

Ruskon kunnan toimintakate 16,8 milj. euroa laskee noin 17,1 milj. euroa eli 50,4 prosenttia vuoteen 2022 nähden ja muutettuun talousarvioon nähden toimintakate parani 95 396 euroa eli 0,6 prosenttia. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintakate heikkeni 886 100 euroa.

Verotuloja kertyi yhteensä 14,0 milj. euroa, joka on 494 085 euroa enemmän alkuperäiseen talousarvioon nähden ja 14,3 milj. euroa eli 50,4 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2022. Valtionosuuksia saatiin yhteensä 5,3 milj. euroa, mikä on 21 447 euroa enemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa.

Poistot ja arvonalentumiset 2,3 milj. euroa toteutuivat 545 800 euroa suurempina kuin 2022, joista poistojen kasvu on 145 800 euroa ja arvonalentuminen 400 000 euroa. Arvonalentumis-kirjaus on tehty Karhukallion päiväkodista. Muutettuun talousarvioon nähden poistot ja arvonalentumiset ylittivät 410 339 eurolla. Ruskon investointimenot olivat yhteensä 2 620 687 euroa ja investointitulot yhteensä 243 842 euroa. Investointien nettokustannus alittuu talousarvioon varatusta 532 695 euroa.

Rahavarojen määrä vuodenvaihteessa oli n. 6,3 miljoonaa euroa (sisältäen sijoitusvarallisuuden) ja kassan riittävyys nousi edellisvuoden 64 päivästä 95 päivään. Kuntaliiton suosituksen mukaan riittävänä tavoitetasona voidaan pitää 14–30 päivän kassan riittävyyttä. Kunnan omavaraisuusaste oli tilikauden lopussa 72,2 % (72,1 % vuonna 2022). Kertynyt ylijäämä per asukas oli 2 648 euroa (edellisvuonna 2 647 euroa).

Taseen osoittama suhteellinen velkaantuneisuus oli 55 % (33,4 % v. 2022). Ruskon kunnalla on 31.12.2023 ollut lainaa yhteensä 6,9 milj. euroa. Lainamäärä on laskenut vuoden takaisesta noin 900 000 euroa. Lainamäärä asukasta kohden oli 1 070 € (1 210 € v. 2022), kun se kunnissa keskimäärin oli 3 465 euroa/asukas vuonna 2021.

Verrattaessa alkuperäistä 2023 talousarviota tilinpäätöksen tuloslaskelmaan, suurimmat muutokset ovat henkilöstömenojen 522 000 € ylitys, toimintatuottojen 397 000 € alitus, verotulojen 494 000 € ylitys, poistojen ja arvonalentumisten kasvu 410 000 € sekä rahoituskulujen kasvu 164 000 €. Talousarvion 975 000 € ylijäämä kutistui 12 000 € ylijäämään tilinpäätöksessä.

Ottaen huomioon, että kunnan rahavarojen ja kokonaisvelkojen erotus oli vain noin 400 000 € 31.12.2023, on toivottavaa, että rahoitustuottojen ja kulujen kokonaisuus kehittyy jatkossa parempaan suuntaan ja korkomenoja kattamaan saadaan korkotuloja tai muita sijoitustuottoja. Mikäli omalle raha- ja sijoitusvarallisuudelle ei saada tuottoja, sitä kannattaa purkaa ensisijaisesti tuleviin investointeihin lainan nostamisen sijasta.

2.2 TALOUDEN MITTARIT

Ruskon talouden 2023 tunnuslukuja verrattuna 2022 lukuihin ja koko maan lukuihin.

Koko maan luvut ovat tuoreimmat saatavilla olevat, tpa tarkoittaa kuntaliiton tilinpäätösarviota.

Veroprosentit 2023

Tuloveroprosentti	Rusko 7,11	Varsinais-Suomi 7,4	Koko maa 7,38
Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,95	1,11	1,11
Vakituiset asuinrakennukset	0,42	0,46	0,50
Muut rakennukset	1,02	1,25	1,21

Tulojen ja menojen tasapaino

Vuosikate / asukas	Rusko 2023 358	Rusko 2022 338	Koko maa 2023 tpa 681
Tilikauden ylijäämä / asukas	2	67	323
Lainat / asukas	1 070	1 210	3 320
Kertynyt ylijäämä / asukas	2 648	2 647	2 519

Rahoitusasema, kuntakonserniluvut paitsi Ruskon omavaraisuus

Omavaraisuusaste %	Rusko 2023 72,2	Rusko 2022 72,1	Koko maa 2022 40,9
Suhteellinen velkaantuneisuus %	64,4	43,8	82,3

Taseeseen kertynyt ylijäämä	2023 17 milj.	2022 17 milj.
Rahavarat 31.12.	6,3 milj.	5,6 milj.
Kassan riittävyys, pv.	95 vrk	48 vrk

2.3 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN JA MUUT HAVAINNOT TOIMIALOITTAIN

Tarkastuslautakunta on arvioinut vuoden 2023 toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Vihreä kuvastaa toteutunutta tavoitetta, keltainen miltei toteutunutta ja punainen tavoitetta, joka ei ole toteutunut. Tarkastuslautakunta on kommentoinut mittareita heti tavoitteiden perään, eli tekstit taukkoruutujen ulkopuolella ovat lautakunnan kommentteja mittareista.

2.3.1 KUNNANHALLITUS

YLEISHALLINTO (Valtuuston hyväksymät tavoitteet)

Uudella korkeammalla korkotasolla ja kunnan investointimäärän noustessa varallisuuden ja lainojen hallintaan on hyvä kiinnittää erityistä huomiota.

Tavoite	Mittari	TA 2023	Toteuma
Kunnan tasapainoinen talous	Tuloslaskelman ali-/ylijäämä	Kolmen peräkkäisen tilinpäätöksen yhteistulos on ylijäämäinen	Toteutuu ylijäämä noin 1,5 milj. euroa viim. kolmelta vuodelta
Maltillinen lainakanta	Kunnan lainakanta ja vuokravastuut enintään 2 000 €/asukas ja konsernin lainakanta 2 500 €/asukas	Kunnan lainakanta ja vuokravastuut enintään 2 000 €/asukas ja konsernin lainakanta 2 500 €/asukas	Kunnan lainakanta ja vuokravastuut 1 070 €/as ja konsernin lainakanta 1 509 €/as
Taloudellinen ennakointi	Johdon raportointityökalun suunnittelu ja käyttöönotto	Johdon raportointityökalun käyttöönoton aloitus	Selvitetty potentiaalista vaihtoehtoa
Digitalisaation edistäminen	digitalisaatioaste/tehdyt sähköiset palvelu-uudistukset	digitalisaatioaste/tehdyt sähköiset palvelu-uudistukset	Sähköinen allekirjoitus
Osallistuva budjetointi	Osallistuva budjetointi toteutettu	Osallistuva budjetointi toteutettu	Toteutettu
Palvelustrategia	Palvelustrategia tehty		Palvelustrategian toteutus aloitettiin vuoden 2023 lopulla

JOUKKOLIIKENNE (Valtuuston hyväksymät tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Joukkoliikenteen asiakasmäärien kasvattaminen	Asiakasmäärä/v	+ 4 % v. 2021 tasosta	+16 %*

*Laskennallinen matkamäärä +6 % vuoden 2019 tasosta (ennen Covid19).

Joukkoliikenteen kasvavat menot huomioiden olisi suotavaa, että tilinpäätöksessä jatkossa avattaisiin enemmän joukkoliikenteen käyttöastetta ja kunnalle kohdistuvien kustannusten muodostumista. Maksuosuuden kasvaessa olisi kohtuullista tietää mistä maksetaan.

ELINKEINOTOIMI (Valtuuston hyväksymät tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Yritysten määrä	Toimivat yritykset/1 000 asukasta (tällä hetkellä 86)	90	89

KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ (Valtuuston hyväksymät tavoitteet)

Tavoite	Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Asukasluvun kasvun turvaava tonttitarjonta	Kunnassa luovutettavana olevat tontit (suluissa kunnan luovuttamat)	Kunta 34 Seurakunta 18 Yksityiset 110 Yhteensä 162 (kunnan myymät/lunastamat 10)	Kunta 29 Seurakunta 4 Yksityiset 109 Yhteensä 142 (kunnan myymät 2, lunastetut 3)
Ajantasainen maankäytön suunnittelu	Yleiskaavat ja kaavamuu- tokset	Ruskon kunnanosan yleiskaavan valmistelu käynnistyy.	Ei käynnistynyt
	Asemakaavat ja kaavamuu- tokset	Ketunluolan asemakaavan laajennus jatkuu.	Kaavaluonnos on valmistunut, mutta ei ole ollut vielä hallinnollisessa käsittelyssä

2.3.2 OPETUS- JA VARHAISKASVATUS

PERUSOPETUSPALVELUT (Valtuuston hyväksymät tavoitteet / Vaikuttavuustavoitteet)

Talousarvioesitykseen sidottujen tavoitteiden toteuma

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Opetuksen tehokkuuden arvioiminen	Päätötodistuksen saaneiden prosentuaalinen määrä yhdeksäsluokkalaisista.	Tavoitteena on, että 100 % yhdeksäsluokkalaisista saa päätötodistuksen.	Tavoite lähes toteutui. 98,9 % oppilaista sai päätötodistuksen.
Oppilaiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin	Päätötodistuksen saaneiden sijoittuminen toisen asteen oppilaitoksiin.	Tavoitteena on, että 100 % yhdeksäsluokkalaisista siirtyy toisen asteen oppilaitoksiin	Tavoite lähes toteutui. 98,9 % oppilaista sai jatko-opiskelupaikan.
Opetuksen laadun arviointi	Toteutetaan vuosittain 6. lk:n oppimistulosten laadunarviointi matematiikassa ja äidinkiellässä. Osallistutaan vuosiluokilla 7.–9. mahdollisiin oppiainekohtaisiin valtakunnallisiin arviointeihin (kansallisissa arvioinneissa koulut valitaan satunnaisotannalla). Mikäli satunnaisotanta ei osu kohdalle, osallistutaan matematiikan valtakunnallisiin.	Kansallisessa ainekohtaisessa arvioinnissa sijoitutaan keskiarvon yläpuolelle (Makekoe ja SUK-koe) Kansallisessa ainekohtaisessa arvioinnissa sijoitutaan keskiarvon yläpuolelle	Vuoden 2023 keskiarvo: matematiikka: 68,7/90 suomen kieli: 29,5 /40 MA- vastauksista 76,2 % ja SUK- vastauksista 73,8 % oikein. Tavoite toteutui, koska oikeita vastauksia lähes 70 % tai yli. Matematiikan valtakunnallisen kokeen keskiarvo keväällä 2023 Maunun koulussa oli 6,40 (n=89). Koko Suomessa 6,25 (n. =1 668) Tavoite toteutui keskiarvon ollessa yli valtakunnallisen arvon.
Nuorten henkinen hyvinvointi	Edulyzer-sovelluksella säännöllinen oppilaiden hyvinvoinnin mittaus Primus/Wilma-tiedon analysointi erilaisten mittarien avulla Tutkimushanke: poissaolojen vaikutus	Tavoitteena kerätä tietoa koulun toiminnasta oppimisen, viihtyvyyden, hyvinvoinnin ja yhteisen toiminnan kehittämiseksi. Tavoitteena kartoittaa poissaolojen vaikutusta oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin tarkastelemalla Primus/Wilma-datasta löytyviä	Vastauksia on kertynyt yli 15 000. Asteikolla 1–5: - pedagoginen hyvinvointi 3,7 - Oppiminen 3,3 - Motivaatio 3,6 - Kouluviihtyvyys 3,7 Arvosanat ovat keskimäärin laskeneet hieman muutamien viimeisten vuosien aikana.

kartoitus +

tulokset -

Harrastustakuu	<p>oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin</p> <p>Harrastamisen Ruskon mallin kerhotoiminta, koordinaattorit</p>	<p>kirjauksia, tukitoimia, pedagogisia asiakirjoja ja niiden yhteyksiä tilastokeskusten tarjoamiin taustatietoihin, muihin rekisteriaineistoihin sekä kyselyaineistoon.</p> <p>Tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen tarjoamalla lasten ja nuorten toiveiden mukaisia maksuttomia harrastuksia koulupäivän yhteydessä.</p>	<p>Poissaolot ovat olleet lukuvuosina 2021–2022 ja 2022–2023 huomattavasti aiempia lukuvuosia suuremmat.</p> <p>Tavoite toteutui, sillä kaikilla Ruskon kouluilla järjestettiin kerhotoimintaa koulupäivän päättymisen jälkeen.</p>
----------------	---	---	--

On hyvä, että perusopetuspalveluiden mittareita on lisätty. Tulokset eivät kuitenkaan ole kovin positiivisia henkisen hyvinvoinnin kartoituksessa, ja niiden parantamiseen keskitytään varmasti jatkossa. Jos sekä arvosanat että oppilaiden oma arvioi oppimisestaan on heikentynyt, jotain on tehtävä.

Olisi hyvä saada tarkennusta sille, mihin poissaolojen kasvanut määrä perustuu.

VARHAISKASVATUSPALVELUT (Valtuuston hyväksymät tavoitteet / Vaikuttavuustavoitteet)

Tavoite	Arviointikriteeri/ mittari	TA 2023	TOTEUMA
Kasvavaan/muuttuvaan varhaiskasvatuspalvelujen tarpeeseen vastaamaan toiminnan edellyttämin tilaratkaisuin tai muita palvelutuotantovaihtoehtoja hyödyntäen	Omien toimitilojen määrä ja täyttöasteen seuranta (yli 92 %) Muiden palveluntuotantovaihtoehtojen määrä ja käyttö	Omat päiväkodit 5, lapsia omassa palvelujärjestelmässä 340 Vaihtoehtoisissa palvelujärjestelmissä lapsia 140	Omissa päiväkodeissa oli lapsia keskimäärin 310. Päiväkodit olivat täynnä ja uusia ryhmiä jouduttiin perustamaan kevään 2023 ajaksi. Yksityisessä varhaiskasvatuksessa oli 140 lasta.
Verkostoituminen yli sektorirajojen ja sen näkyminen toiminnassa	Yhteistoimintamuodot ja määrät	Toiminnallinen yhteistyö esi- ja alkuopetuksessa kaikissa esiopetusryhmissä Nivelluokka 1 kpl	Yhteistyö toteutui suunnitellusti kaikissa yksiköissä. Nivelluokka 1 kpl
Palvelujärjestelmän kehittäminen ja asiakkaiden osallisuus palveluprosesseissa Positiivinen palvelukokemus, etenkin uudet perheet	Asiakaskyselyjen määrä ja vastaus-% Kyselyn asteikko on 1–5	Joka toinen vuosi 1 kaikille asiakkaille sekä yhteistyötahoille, joka toinen vuosi 1 yksiköittäin vastaus-% yli 75. Yksikkökohtainen tulos yli 4,3 Positiivinen palvelukokemus tulos yli 4	Keväällä 2023 tehtiin asiakastytyväisyyskysely (ei yhteistyötahoille). Vastausprosentti jäi 52:een. Yksikkökohtainen tulos oli pedagogisen toiminnan osalta ka 4,5. Yksikkökohtaisesti ka vaihteli 4,2 ja 4,7 välillä. Palvelukokemuksen ka oli 4,3
Pedagogisen toiminnan laadun arviointi ja varmistaminen: lähiympäristön hyödyntäminen, liikunnan kautta tekeminen, toiminnallinen oppiminen ja positiivinen vuorovaikutus	Asiakastytyväisyyskyselyn ja henkilökunnan itsearvioinnin tulokset pedagogisen toiminnan laadusta. Henkilöstön, tiimin ja yksikön oma arviointi, arviointityökalua käyttäen.	Lähiympäristön hyödyntäminen ja liikunnan kautta tekeminen toteutuvat viikoittain joka ryhmässä. Toiminnallinen oppiminen ja positiivinen vuorovaikutus toteutuvat päivittäin kaikkien kasvattajien toiminnassa.	Toteutuu joka ryhmässä, lähes joka viikko. Toteutuu pääsääntöisesti kaikkien kasvattajien osalta. Tähän kiinnitetään erityistä huomiota!
Lapsuudessa helposti saatava tuki	Henkilöstön ja huoltajien arvio. Tuen toteutuminen ryhmissä tarpeen mukaan. Kyselyn asteikko 1–5	Kysely henkilöstölle ja huoltajille. Tulos yli 4.	Tuen toteutumista kysyttiin asiakastytyväisyyskyselyssä ja ka oli 4.0. Henkilökunnan pedagogisen toiminnan kyselyssä ka oli 4.1

Sähköisten palvelujen käyttö	Sähköisten palvelujen määrä ja asiakasprosessin kehittäminen	Varhaiskasvatuksen uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto ja käytön tehostaminen.	Ohjausjärjestelmä toimittajilta pyydettiin järjestelmien esittely ja alustavat tarjoukset. Ohjausjärjestelmän vaihto siirtyi alkuvuoteen 2024.
Yhteisöllisen kulttuurin synnyttäminen	Vanhempaintoimikuntien määrä Yhteistyö lähiympäristön, esim. vanhusten, koulujen, kolmannen sektorin kanssa. Todennetaan toimintakertomuksista	Jokaisessa yksikössä tai kunnanosassa yhteinen vanhempaintoimikunta Yhteistyö lähiympäristön kanssa toimivaa ja säännöllistä jokaisessa yksikössä.	Vanhempainyhdistykset toimivat muissa päiväko-deissa, paitsi esiopetusyksiköissä. Yhteistyön toteutumiseen lähiympäristön kanssa tulee kiinnittää huomiota jatkossa. Joissain päiväko-deissa toteutui hyvin, toisissa heikommin.
Kunnallisen varhaiskasvatuksen kasvua ja sitä kautta uusia investointipaineita hallitaan tukemalla ja mahdollistamalla perheiden valinta-oikeutta kotihoitoon tai yksityiseen varhaiskasvatukseen.	Yksityisen hoidon tuen käyttö: lapsia keskim. /vuosi	0	1
	Kotihoidon tuen käyttö: lasten määrä keskim. /kk	80	50
	Palvelusetelin käyttö: lasten määrä keskim. /kk	135	140

Tavoite epäselvä

Lastenhoidon tuen mittareista ei voida päätellä tavoitellaanko korkeaa vai matalaa arvoa. Mittareiden päivittäminen olisi edelleen toivottavaa.

KIRJASTO-, KULTTUURI-, MUSIIKKIOPETUS-, NUORISO- JA LIIKUNTAPALVELUT

Tällä toimialalla tavoitteet ja mittarit selkeästi ohjaavat toimintaa.

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Johdetaan kunnan monialaista hyvinvointityötä suunnitelmallisesti ja vaikuttavasti	Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman päivittäminen TEA-viisari (kuntajohto)	1 krt/v Vähintään 68	Vuodenvaihteessa 2023/24 68
Vahvistetaan lapsiperheiden arkea helposti saatavalla tuella	Nanny-palvelun asiakastytyväisyys	Vähintään 90 % asiakkaista suosittelisi palvelua	99 %
Harrastustakuulla turvataan jokaiselle lapselle maksuton harrastus	Harrastuskerhojen määrä	Toiminnassa vähintään joka koululla	Toteutui (kerhojen määrä 35)
Edistetään kunnan esteettömyyttä	Esteettömyyskartoitusten ja -korjausten investointimäärärahat	Vähintään 40 000 €	Toteuma 47 450 €
Avustusjärjestelmä on hyvinvointitavoitteiden suuntainen ja mahdollistaa kansalaistoiminnan tukemisen ja yhteisöllistä palvelutuotantoa	Kohdeavustuksia myönnetään hyvinvointia edistäviin toimiin, yhteisöllisen kulttuurin synnyttämiseen ja kuntalaisten yhteisten toimintaan osallistumisen mahdollistamiseen	Vähintään 36 000 €	Toteuma 32 750 €
Vahvistetaan vuorovaikutteista dialogia toimialojen ja eri toimijoiden kesken	Seuraparlamentti kokoontuu yhdistysohjelman mukaisesti Kuntalaiskyselyjä ja -keskusteluja järjestetään	1–2 krt / v Vähintään 5 kpl	2 krt 5 kpl

KIRJASTOPALVELUT

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Kirjastotoimen resursointi on riittävä.	Toimintakulut € / asukas	69,88	Toteuma (ei sisällä vyörytyksiä) 397 222 €: 61,80 €/as
	Aineistomääräraha € / asukas	9,15	Talousarvio 54 500 €: 8,56 €/as
	Henkilötyövuodet / 1 000 asukas	0,85	Toteuma 53 836 €: 8,48 €/as htv 0,79

Kirjastopalveluiden toiminnan painopisteet ovat tarkoituksenmukaisia.	Lainat / asukas Fyysiset käynnit / asukas Monipuoliset lukutaidot, tuntien määrä	7–13,5 1,5–5 Väh.12	9,33 4,03 13
Kulttuuria edistetään osana kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.	Pisteet kulttuurin TEA-viisarissa Kulttuurihyvinvointipalveluiden tarve tunnustetaan ja niitä tarjotaan suunnitelman mukaan	Väh. 60 Kyllä	69 Kyllä
Tarjotaan taidekasvatusta ja mahdollisuus suorittaa tutkinto taiteen perusopetuksessa.	Taidekasvatusta järjestetään suunnitelman mukaan Taiteen laajan oppimäärän perusopetukseen opiskelijoiden määrä	Kyllä 18–20	Kyllä 18
Kannustetaan elinikäiseen oppimiseen järjestämällä vapaan sivistystyön opetusta.	Toteutuneiden opetustuntien määrä	550–600	495
	Opetukseen osallistuneiden määrä	300–400	479

LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Vahvistetaan terveyttä mahdollistamalla kuntalaisille hyvät liikunto-olosuhteet ja aktiivinen arki	Liikuntapaikkojen ylläpidon resurssit ovat riittävät Tarkastetut ja ylläpidetyt yleiset leikkipuistot	Vähintään 0,5 htv 11 kpl	Toteutunut Toteutunut
Tarjotaan liikuntapalveluja vähän liikkuville ja niille, joille ei ole tarjolla palveluja	Erytisryhmien ja ikäntyneiden liikuntaryhmien määrät Liikunnanohjausasiakkaiden määrä	Vähintään 7 säännöllistä ryhmää Vähintään 10 asiakasta vuodessa	7 ryhmää, lisäksi 2 pilottiryhmää Toteutunut
Turvataan paikallisten urheiluseurojen mahdollisuudet tarjota edullisia liikuntaharrastuksia.	Liikuntaseurojen toimintaa tuetaan. Liikuntaseurojen kanssa suunnitellaan toimintaa yhdessä	5 000 € -10 000 € 1–2 yhteistä suunnittelu-tapaamista vuodessa.	Toteutunut Toteutunut
Tarjotaan avoimia nuorisopalveluja nuorisotalolla ja verkossa	Toimintapäivien määrä/viikko Netari-työ	4 päivänä viikossa Kuukausittain	5 päivänä viikossa koulujen toiminta-aikana. Kesällä avointa jalkautuvaa toimintaa. Toteutunut, lisäksi omat some-kanavat.
Järjestetään leirejä, retkiä ja tapahtumia nuorille	Tapahtumien määrä	Vähintään 10 vuodessa	Toteutunut
Tehdään tiivistä koulu-yhteistyötä	Nuorisotyö paikalla koululla	Kerran viikossa	Toteutunut, 1.10.alk. päivittäin Maunun koulussa. Kirkonkylän koululla viikoittain.

Kappalemäärä?

Kappalemäärä?

	Ryhmäytykset Yhteisöllisen opiskelu- huollon toimintaan osallistuminen	Kaikille 7. luokille Kuukausittain	Toteutunut, toteutettu myös kohdennettua pienryhmätoimintaa. Toteutunut
Etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoria aikuisia	Etsivän nuorisotyön asiakkaat Nuorten aikuisten avoin toiminta	Vähintään 20 vuodessa Viikoittain	Kirjattuja asiakkaita 13, kirjaamattomia n. 10. Lisäksi toisen asteen oppilaitostyössä kohdattu nuoria noin kerran kuukaudessa. Avoin kahvilatoiminta n. 1 krt/vko.
Nuorten osallisuutta edistetään	Nuoret mukana suunnittelussa ja päätöksenteossa Nuorten järjestämien ta- pahtumien määrä Nuorisovaltuuston resurssointi	Vähintään 10 kokousta Vähintään 5 Vähintään 1 500 €	Toteutunut. NuVan kokoukset. Sanasta ihmistä -hank- keen nuorten kuulemisillat. Nuorten osallistaminen hankintoihin ja perus- toiminnan suunnitte- luun. Ei toteutunut, 1-3 Toteutunut, 1 800 €

Ruskon peruskoulun päättäneen nuorison hyvinvoinnin tilaa tulisi mahdollisuuksien mukaan selvittää ja tarvittaessa kehittää tuen tarjontaa.

2.3.3 TEKNINEN LAUTAKUNTA

TEKNISET PALVELUT (Valtuuston hyväksymät tavoitteet)

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Strategia Asiakkaat ja vaikuttavuus	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset (vaikuttavuustasolta keskiarvo) asteikolla 1–5	3,6	3,6
Kaavateiden kunto ja puhtaanapito, hoidon taso	Tyytyväisyyskysely asteikolla 1–5	3,5	3,2
Kaavateiden talvihoito	Tyytyväisyyskysely asteikolla 1–5	3,4	3,4
Puistojen, liikuntapaikkojen ja viheralueiden hoito	Tyytyväisyyskysely asteikolla 1–5	3,1	3,4
Jätehuolto	Tyytyväisyyskysely asteikolla 1–5	3,5	3,7
Vesi- ja viemärihuolto	Tyytyväisyyskysely asteikolla 1–5	3,8	4,0
Valaistus	Tyytyväisyyskysely asteikolla 1–5	3,9	3,7
Elohopealamppujen (katu) vaihtaminen led valaisimiin	Elohopealamppujen lkm. kaikista katu- lampuista/%	34 %	34 %

Vuosi	2019	2020	2021	2022	TA 2023	TP2023
Asukasluku 31.12.	6 327	6 354	6 379	6 428	6 450	6 438
Liikenneväylien nettokustannukset, €/asukas	130,51	116,56	121,64	132,66	129,39	128,49

Tämä on yksi harvoista kunnan toiminnoista, jonka kustannus ei ole juuri noussut.

TOIMITILA- JA VUOKRAUSPALVELUT (Valtuuston hyväksymät tavoitteet)

(nettokustannukset -> nettomenot +/- nettotulot -)

Vuosi	2019	2020	2021	2022	TA2023	TP2023
Asukasluku 31.12.	6 327	6 354	6 379	6 428	6 450	6 438
Toimitila- ja vuokrauspalvelujen nettokustannukset, €/asukas	50,74	34,41	36,61	34,37	60,13	80,44
Ruokapalvelut, bruttokustannukset, €/asukas	176,74	177,35	181,42	190,38	176,64	169,37

Ruokapalveluiden bruttokustannukset ovat laskeneet koska myyntitulot sotealueelle putosivat pois, nettokustannukset ovat käytännössä nousseet merkittävästi.

Tavoitteet ja toteutuma

Tavoite	Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Strategia Vuokra-asuntojen ja As Oy:n korkea vuokrausaste	vuokrausaste %	98 %	98 %
Kiinteistöissä valaisimien vaihtaminen led-valaisimiin	Valaisimien määrä vuoden 2017 tasosta (ei yhtään v.2017)	12 %	12 %

Valaisimien vaihdon epäkäytännöllinen mittari on poistettu talousarviosta 2024. Toimitilapalveluille olisi hyvä löytyä uusia mittareita koskien kunnan oman käytön palveluita, esim. laitoshuollon osalta. Mittareiden tulisi ohjata käytännön toimintaa.

VESIHUOLTOLAITOS (Valtuuston hyväksymät tavoitteet)

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TA 2023	TOTEUMA
Strategia Vesihuoltolaitoksen tulot kattavat toimintamenot, poistot ja 3 % koron pääomalle	Tilikauden tulos on vähintään 0.	-152 532	-94 304
Strategia Vesijohtoverkoston vuotojen määrä	Lukumäärä max.	10	4
Strategia Jätevesiverkoston tukokset ja vuotojen määrä	Lukumäärä max	15	8
Strategia Vanhentuneen vesimittarikkannan uusiminen	Lukumäärä min	150	46

Vesihuoltolaitoksen tulos oli talousarviota parempi, mutta kuitenkin tavoitetta selvästi huonompi.

Vesimittareiden vaihtomäärä jää vuodesta toiseen selvästi tavoitteesta. Mittareiden vaihtotahtia tulisi nopeuttaa.

2.3.4 RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA, PAINOPISTEALUE

Tämä kunnan toimiala oli tarkastuksen painopistealueena 2023 ja lautakunta kuuli aiheeseen liittyen rakennustarkastaja Niko Paloposkea sekä ympäristösihteeri Marika Karulinnaa. Rakennusvalvonnan käsittelyaika on pysynyt esimerkillisellä tasolla, mutta osaltaan tähän saattaa vaikuttaa poikkeuksellinen hiljaisuus rakennussektorilla. Aloitettuja työmaita tehdään valmiiksi mutta uusia aloituksia on Ruskolla kuten muuallakin poikkeuksellisen vähän. Tämä johtaa siihen, että myös maksutuotot jäävät vähäisiksi.

Keväällä 2023 annettiin laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä. Se aiheuttaa työtä ja kuluja toimialalle, kun kaikki alkuperäisetkin kaavat pitää tehdä sähköisiksi malleiksi. Uusi rakentamislaki taas muuttaa paljon käytäntöjä 2025 alkaen. Pienet lupamäärät mahdollistavat osaltaan tulevien merkittävien muutosten valmistelun, joskaan rajapinnat ja asetukset yms. eivät ole vielä monelta osin valmiita.

Rakennusvalvonnan tavoin ympäristövalvonta on paljolti lakisääteistä toimintaa. Ruskon kunnan ympäristövalvonta hankitaan Mynämäen kunnalta ja käytännössä valvonnasta vastaa pääosin ympäristösihteeri Marika Karulinna. Ympäristövalvonnassa ennaltaehkäisy ja toisaalta sovitteluvuus ovat tavoitteina. Ruskolla valitukset ja naapuririidat ovat työllistäviä, mutta kokonaisuutena työ määrä on väkilukuun suhteutettuna keskimääräinen.

Merkittäviä muutostarpeita tällä sektorilla ei havaittu. Ympäristövalvonnassa palvelun toteuttaminen omana työnä ei ole perusteltua ja nykyiseen palveluun ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä.

Tehokas ja yhteistyökykyinen rakennusvalvonta on selkeä kilpailukykytekijä, jolloin sillä sektorilla palvelutaso on järkevää pitää korkealla tasolla. Rakennusvalvonta antaa monille uusille kuntalaisille ensimmäiset kokemukset kunnan palveluiden tasosta.

Sektorin mittarit ovat aika suppeat eli niitä olisi hyvä lisätä ainakin ympäristövalvonnan osalta esim. tyytyväisyyskyselyitä hyödyntäen.

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖASIAT (Valtuuston hyväksymät tavoitteet)

Tavoite	Arviointikriteeri / Mittari	TA2023	TOTEUMA
Tehokas ja joustava rakennuslupakäsittely	Käsittelyaika	Rakennustarkastajan päätös 1–2 vk, Lautakunnan päätös enint. 6 vk, kun hakemus ei ole puutteellinen ja hakemuksen mukana on naapurien kuuleminen.	Toteutuma pääsääntöisesti 5 vrk-1,5 vk, kun hakemuksen kaikki liitteet on toimitettu. Lautakunta 17 vrk.
Rakennus- ja maa-ainervalvonnan kulujen kattaminen	Valvonnan menot katetaan maksutuotoilla (%-osuus menoista)	Vähintään 75 %.	43 %

3 TYTÄRYHTIÖT

Tytäryhtiöt ja vuokraustoiminta

Ruskon kuntakonserniin kuuluu kolme tytäryhtiötä. Näistä uusin on Kiinteistö Oy Ruskon Vuokratalot, joka on perustettu vuonna 2016 ja kunnan omistusosuus on 66 %. Vähemmistöosuuden omistaa Maununkotisäätiö. Tällä yhtiöllä on merkittävästi velkaa mutta kyseessä on velka, joka on otettu yhtiön kiinteistöjen (yhteensä 27 vuokra-asuntoa rivitaloissa) rakentamista varten. Vuonna 2023 korkojen noustua yhtiö pystyi myös tekemään ylimääräisen yli 500 000 € lainan lyhennyksen ja 2023 lopulla lainaa oli jäljellä 1,9 miljoonaa euroa. Yhtiön kiinteistöjen kunto on hyvä ja taloudellinen tilanne vaka.

Kunnan kokonaan omistamat tytäryhtiöt Asunto Oy Ruskon Metsärinne ja Asunto Oy Ruskon Metsäranta on perustettu vuosina 1990 ja 1991. Metsärinteeseen kuuluu 7 ja Metsärantaan 6 asuntoa. Näiden yhtiöiden rakennukset ovat yli 30 vuotta vanhoja ja kunto vastaa ikää. Akuuttia peruskorjaustarvetta ei tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan kuitenkaan ole.

Metsärinteen ja Metsärannan vuokratasot ovat ainakin perustamisen jälkeen olleet niin matalalla tasolla, että korjauksiin varautumiseen ei ole riittänyt rahaa. Tarpeelliset korjaukset on täten tehty ainakin osittain kunnan kustantamana. Vuokratasoa on sittemmin nostettu mutta nykyisillä kustannuksilla ja tuleviin korjaustarpeisiin varautumista ajatellen vuokrataso saattaa silti olla liian matala.

Kunnan tytäryhtiöiden siirtämistä erillisen yhtiön alaisuuteen on selvitelty Talvean toimesta 2023 mutta poikkeavan omistuspuhjan takia Ruskon Vuokratalot olisi selvityksen perustella järkevintä jättää yhtiöittämissä ulkopuolelle. Toisaalta Vuokratalot toimii nykyiselläänkin varsin hyvin, joskin asukasvalinta työllistää kuntaa jonkin verran. Selvitysten perusteella olisi mahdollista sulauttaa Metsärinne ja Metsäranta uudeksi yhtiöksi, josta voisi samalla muodostaa ns. kunnan asuntohankintayhtiön. Erillinen yhtiö toimisi isännöitsijänä ja hoitaisi myös esim. asukasvalinnat, jolloin toiminta selkeytyisi nykyiseen verrattuna. Uuden yhtiön vastuulla olisi myös asettaa vuokrat tasolle, joka mahdollistaa pitkäjänteisen omarahoitteisen vuokraustoiminnan. Uuden yhtiön alaisuuteen voitaisiin vuokrata myös kunnan muita vuokra-asuntoja, jolloin myös niiden hallinnointi siirtyisi samaan kevyeseen organisaatioon.

Tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan kunnan vuokraustoimintaa olisi tarpeen virtaviivaistaa ainakin muiden kuin Ruskon Vuokratalojen osalta. Olisi suotavaa, että kunnan kaikki muut asuntokiinteistöt mukaan lukien Metsärinne ja Metsäranta ja kunnan muut suoraan omistamat kiinteistöt siirrettäisiin uuden asuntohankintayhtiön alaisuuteen. Vaihtoehtona on hyvä selvittää asuntojen siirtämistä suuremman toimijan kuten KAS asunnot Oy:n alaisuuteen. KAS asunnot Oy on 40 kunnan omistama vuokra-asuntoyhtiö jolle esim. Mynämäen, Maskun ja Nousiaisten kunnat ovat siirtäneet vuokra-asuntonsa.

4 TILINTARKASTUKSEN HAVAINNOT

Kahden Ruskon kuntakonserniin kuuluvan tytäryhtiön kohdalla, As. Oy Ruskon Metsäranta ja As. Oy Ruskon Metsärinne, konsernivalvontaa ei ole järjestetty asianmukaisella tavalla: tilinpäätöksiä ei ole toimitettu kunnan tilintarkastajalle tilintarkastettavaksi kuntalain määräämällä tavalla, eikä tilinpäätöksiä ole laadittu asianmukaisella tavalla, mm. toimintakertomuksia ei ole laadittu. Paikkansa pitävät talousluvut on sisällytetty konsernitalinpäätökseen. Näissä taloyhtiöissä on käytetty kuntalain tuoreimpien ohjeiden vastaisesti toiminnantarkastajia eikä kuntakonsernin tilintarkastajaa.

Olisi suotavaa, että talousarviomuutokset on hyväksytty valtuustossa ennen kuin hallitus allekirjoittaa tilinpäätöksen.

Vuoden 2022 tilintarkastuksessa havaitut puutteet on paljolti korjattu.

Ruskolla 20.5.2024

TARKASTUSLAUTAKUNTA



Antti Lähteenmäki
puheenjohtaja



Jorma Rand
varapuheenjohtaja



Katri Marku-Virtanen
jäsen



Arto Takala
jäsen

(poissa)

Erja Laine
jäsen